

EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

18 iulie 2013

Limba și literatura maghiară maternă

MODEL

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 4 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Olvassa el figyelmesen a következő szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre/oldja meg a feladatokat!

Mondom, leszoktunk a káromkodásról még tizenhárom éves korunkban, talán azért, mert eleinte humorosnak tartottuk, hogy finoman beszéljünk, vagy talán dacból, ellenkezésből, vagy valamiféle művészi egyensúlyérzék késztetett rá vagy éppen kontár eredetieskedés - nem tudom; nem határoztuk el soha tudatosan, egyszerűen csak ehhez volt kedvünk, s akár a lázadás szelleméből fakadt, akár valamilyen ellenpontosításnak szántuk ösztönösen, erről soha nem esett szó köztünk. Igen, csakhogy én az utóbbi években egy kicsit visszaszoktam megint a trágárságokra a festők közt, meg egyáltalán, a fiatalok is így beszéltek mindenütt; egyszóval illedelemből káromkodtam újra, hogy alkalmazkodjam a többiekhez, s még csodálkoztak is rajtam néhányan, mint akiről váratlanul kiderül, hogy folyékonyan beszél egy idegen nyelvet, szinte hibátlan kiejtéssel, de persze azért mégsem úgy, mint az anyanyelvét: holott nekem volt ez az anyanyelvem, és most, negyvenöt éves koromban az ő kedvükért és az ő kissé hibás kiejtésükkel kezdtem újra beszélni, pusztá udvariasságból. Szeredy Daninak azonban, aki mindezt tudta, és nevetett, csak mordultam egyet dühösen, halk torok- és ajakhanggal, "Mb!" vagy "Hmp", de a hiteles, eltéveszthetetlen, valódi kiejtéssel, s ő értette, hogy mit akarok mondani.

Értette pontosan. Ezt is nehéz megmagyarázni. Lefordíthatnám ilyenféleképpen: "Látod, marha, mit jártatod annyit a pofádat, én itt ésszel figyelem a dolgokat már régóta, te meg a válságos pillanatban locsogni kezdesz nekem, hosszú, érzelmős történeteket adsz elő, és kiteregeted bonyolult lelki finomságaidat, holott a fene se kíváncsi rá, s közben lecsúszunk a jó fekvőszékről..." Persze ez csak a látszólagos szöveg volna. Csak olyan beszéd, amivel voltaképpen ezt akarom közölni: "Áldásom rátok. Ki vagyok én, hogy pálcát törjek fölötted? Megszenvetdétek ti már a múltat s jövődöt." Vagy inkább: "Nézd, egy kicsit összeszorult a torkom, ne haragudj, cimbora. Furcsa és megindító az emberi sors. Ó, vajha boldogok lehetnétek. Odaadnám érte a fél karomat..." Továbbá a hangsúly befejező esése azt jelezte: "Ámbár dehogy adnám. A karomat nem adnám, legfeljebb az egyik lábamat, arra nincs olyan nagy szükségem. De azt is csak igazán a legvégső esetben. Vagy mit tudom én. Ne hazudozzunk. Csináljatok egymással, amit akartok. Fűtyülök rátok. Mb!" (...)

Töprengve lépegettem barátom nyomában lefelé a lépcsőn, hogy mit szólhatnék én ehhez. Valaha, amikor valami baj, rosszízű kitolás, megaláztatás ért bennünket, éppen Szeredy találta ki a megoldást rá: elmesélte. Délután a tanteremben, ha tíz percre kiment a felügyelő altiszt, vagy este az árnyékszéken, ahol mindig összegyűltünk, Dani elmondta újra, eljátszotta egy kicsit, hogy hogyan is volt a dolog. S mint egy keleti sámán, afrikai varázsló, ezzel a ráolvasással, vajákolással, egyszerű elmeséléssel elvarázsolta, ártalmatlanná tette, átformálta az egész rosszat, s szinte a szemünk láttára semmisült meg a mérge, szinte érzékelhetően szakadt le lelkünkől gonosz nyomása. Pedig Szeredy sosem humorizált, sosem parodizált, sőt, a lehető legszabatosabban, a valósághoz teljesen hűen foglalta szavakba a történeteket. Talán éppen az volt a titka, hogy a teljes és hű valóságot mondta el.

Látszólag mi sem volt ennél könnyebb. Szeredy Dani elmesélte, hogyan is történt, s a zűrzavarból egyszerre rend támadt, a dolgok formát kaptak, s az élet érthetlensége érthetővé vált. Ha most el tudnám mondani Magdával való szerelme történetét, talán abból is kiderülne valami értelem és valami megoldás. Csakhogy nem tudom elmondani. Ha a közfelfogás szerint fontos tényeket sorolom fel, akkor például teljesen hamis képet festek arról a tizenhárom évvel ezelőtti váradi estéről is, amelyen Magdát megismertem. (...)

Továbbá az sem igaz, hogy a Lukács fürdő lépcsőjén töprengve lépegettem lefelé. Ez nem a teljes valóság, sőt nem is a hű valóság. Jóformán minden szavam hamis és pontatlan lesz, alighogy kimondom. Megengedem, csakugyan töprengtem; de ez egyáltalán nem jellemzi a pillanatot. Nagyon nehéz civileknek megmagyarázni. Ők esetleg le tudnak menni egy lépcsőn töprenkedve. Mi Szeredyvel nem. Mert akármennyire is töprengünk, belül a lelkünk telve van könnyűséggel, finom részegséggel, a szabadság enyhe mámorával. De nem tántorgunk, nem inog a térdünk ettől, mert a sok nehéz tudás álma már régen jól megülepedett a szívünk vagy inkább valahol a gyomrunk alján, miként az erős, tengerre épült hajók tökesúlya, s a világnak ez a keserű ismerete, ha le is lassítja nagyon a vitorláinkat, de szilárdságot ad.

(Ottlik Géza: *Iskola a határon*)

- Mutassa be a sztenderd és nem sztenderd nyelvváltozatokat, majd értelmezze a következő szövegrészletet: „...holott nekem volt ez az anyanyelvem, és most, negyvenöt éves koromban az ő kedvükért és az ő kissé hibás kiejtésükkel kezdtem újra beszélni, pusztán udvariasságból.”! **5 pont**
- Vizsgálja a modalitás változatait a fenti szövegben! **5 pont**
- Határozza meg a survival és revival fogalmakat! Hogyan érvényesülhetnek ezek a hagyományok egy nagymúltú iskola ünnepeinek megszervezésében? **5 pont**
- A fenti regényrészletből kiindulva írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben a következő címmel: *Az elbeszélés nehézségei!* Értekezésében vegye figyelembe a következő szempontokat:
  - a valóság és a valóságváltozatok szerepe a történetmondásban
  - a történetalkítás jellegzetességei
  - az alakteremtés jellegzetességei
  - a prózanyelv metaforizációja

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

15 pont

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Tervezze meg az értékelés lehetséges módozatait egy olyan tanítási egységre vonatkoztatva, melynek része Ottlik Géza: *Iskola a határon* című regényének értelmezése is!

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A nevelés formái (a formális nevelés, a nonformális nevelés és az informális nevelés): meghatározás, elemzés és jellemzés.